

Одуха М. В.,

к.ю.н., науковий співробітник Науково-
дослідного інституту морського і космічного права

Деякі актуальні проблеми поліцейстики в Україні

Трансформація системи публічного управління в Україні неможлива без наукового переосмислення ролі поліції як ключового інституту забезпечення безпеки [1]. В умовах воєнного стану зростає потреба у розвитку нової комплексної дисципліни - поліцейстики, яка поєднує методологію адміністративного права, кримінології, державного управління та соціальних наук. Її завдання - формування цілісної моделі поліцейської діяльності, орієнтованої на права людини, технологічні інновації та партнерство з громадянами [2]. Ми пропонуємо розглядати поліцейстику не лише як міждисциплінарну галузь, а як самостійну систему знань у структурі адміністративно-правових наук, що має власний понятійний апарат, предмет і метод.

Методологічним фундаментом поліцейстики є порівняльно-правовий аналіз досвіду європейських країн, зокрема Німеччини та Франції, де поліцейська діяльність розглядається як надання публічної послуги, а не лише як функція примусу [3]. Актуалізується також необхідність застосування системного підходу, що дозволяє оцінювати поліцію як динамічну соціальну систему, взаємодія елементів якої (кадри, ресурси, процедури) визначає загальну ефективність безпекової політики [4]. Такий підхід має замінити застарілий функціональний погляд, орієнтуючи реформування на принципи сервісної держави.

Основу поліцейстики складають дослідження: інституційних моделей організації поліції; ефективних управлінських алгоритмів у сфері безпеки; цифрових технологій і штучного інтелекту в роботі поліції [5]; стандартів публічної етики й комунікації з громадянами. Наукова новизна полягає у пропозиції формувати в Україні національну школу поліцейстики, здатну забезпечити підготовку кадрів нового типу - управлінців-безпековиків із міждисциплінарним мисленням.

В умовах гібридної війни Україна стикається з новими загрозами: криміногенним тиском у прифронтових регіонах; зростанням корупційних ризиків у правоохоронній системі; викликами, пов'язаними з цифровими доказами та використанням великих масивів даних. Ці фактори вимагають створення правового регулювання поліцейської цифрової діяльності, зокрема у сфері аналітичних систем, дронів та алгоритмів розпізнавання обличчя [5].

Адміністративно-правова наука України перебуває у стані методологічного оновлення. Основні проблеми: фрагментарність

законодавства у сфері безпеки; колізійність адміністративних процедур; невідповідність частини норм принципам good governance [6]. Науково обґрунтованим шляхом вирішення є кодифікація адміністративно-деліктного законодавства та адаптація процедур управління до європейських стандартів публічної відповідальності [7].

Довіра до поліції залишається критично низькою (до 40%), що вимагає нових моделей взаємодії. Пропонуємо розвивати українську модель “e-Community Policing” - цифрову платформу комунікації поліції з громадами, яка поєднує соціологічні опитування, моніторинг рівня довіри та реагування на локальні безпекові запити [8]. Таке рішення створює можливість для громадського моніторингу в реальному часі та підвищення ефективності запобігання злочинності.

Отже, поліцейстика в Україні має перейти від етапу становлення до етапу інституційного оформлення як окремого напрямку юридичних наук. Необхідно інтегрувати до її структури цифрові технології, етику сервісної держави та принципи good governance. Важливим результатом розвитку поліцейстики стане створення індексу довіри до поліції як інтегрального показника ефективності безпекової політики. Модернізація адміністративно-правових наук і впровадження практичних інструментів community policing сприятимуть зміцненню демократичного правопорядку, що відповідає ідеям наукової школи Сергія Діденка - пріоритету людини у системі публічної влади [9].

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Адміністративне право : підручник. / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 896 с.
3. Павленко О. В. Порівняльно-правовий аналіз моделей поліцейської діяльності в країнах ЄС. Європейське право. 2019. № 2 (67). С. 101–109.
4. Коломось Т. О. Сервісна держава: сутність та адміністративно-правові засади формування. Київ : Дакор, 2020. 350 с.
5. Смолянук В. Ф. Використання штучного інтелекту та дронів у діяльності поліції: правове регулювання та етичні виклики. Право і безпека. 2021. № 3 (82). С. 55–63.
6. Тимошук В. П. Адміністративні процедури та адміністративне судочинство в Україні. Київ : К.І.С., 2018. 450 с.
7. Проект Кодексу про адміністративні проступки, №11386 від 28.06.2024.
8. Коваленко В. В. Концепція Community Policing в Україні: адміністративно-правовий вимір. Науковий вісник публічного та приватного права. 2020. № 5 (75). С. 138–142.
9. Діденко С. В. Влада, право, людина: філософсько-правові засади. Київ : Логос, 2015. 412 с.